

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ВІДДІЛЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ
ВІДДІЛЕННЯ ПСИХОЛОГІЇ, ВІКОВОЇ ФІЗІОЛОГІЇ ТА ДЕФЕКТОЛОГІЇ**

**ДОШКІЛЬНА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ ІДЕЙ
НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ**

Збірник наукових праць

Київ – 2020

УДК 373.2.091 (477)
ББК 74.10
Д55

*Рекомендовано до друку
Вченою радою Інституту проблем виховання НАПН України
(протокол № 4 від 26 березня 2020 року)*

Рецензенти:

- Беленька Г.В.* – доктор педагогічних наук, професор
Бондар В.І. – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член
(академік) НАПН України
Шоробура І.М. – доктор педагогічних наук, професор

Д55 Дошкільна освіта в контексті ідей Нової української школи:
збірник наукових праць за заг. редакцією Г.В. Беленької, В.І. Бондар,
І.М. Шоробури. / Хмельницький : ФОП Мельник А.А., 2020р., 496с.

ISBN 978-617-7600-33-5

Збірник наукових праць підготовлено за результатами методологічного семінару НАПН України, який відбувся 9 квітня 2020 р. У збірнику розміщено праці українських учених у галузі педагогіки та психології, які досліджують процеси та тенденції розвитку дошкільної освіти в контексті ідей Нової української школи.

Адресовано керівникам закладів дошкільної освіти, студентам та викладачам закладів вищої освіти, магістрантам, аспірантам, слухачам закладів післядипломної освіти, науковцям; усім, хто цікавиться проблемами сучасної дошкільної освіти.

Статті подано в авторській редакції (збережено стилістику, орфографію та мову). Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за точність наведених фактів, цитат, посилань на джерела тощо.

**УДК 373.2.091 (477)
ББК 74.10**

ISBN 978-617-7600-33-5

ЗМІСТ

<i>Бех І. Д.</i> Дошкільна освіта: трансформаційні орієнтири	7
<i>Бешок Т. В.</i> Компетентністний підхід в рамках Нової української школи	20
<i>Бибик Д. Д.</i> Партнерства: виховуємо лідерів	24
<i>Біла І. М.</i> Психологічні аспекти готовності до шкільного навчання	31
<i>Ваганова Н. А.</i> Дослідження проявів творчого мислення дошкільників у процесі розуміння гумористичних малюнків	42
<i>Вовчик-Блакітна О. О.</i> Екологічність життєвого середовища сучасної дитини	52
<i>Волинець К. І., Волинець Ю. О.</i> Формування творчої самостійності у дітей старшого дошкільного віку в процесі пізнавальної діяльності	59
<i>Володарська Н. Д.</i> Проблеми вивчення психологічного благополуччя особистості	69
<i>Врочинська Л. І.</i> Формування професійної компетентності майбутніх вихователів здо у процесі вивчення дошкільної педагогіки	82
<i>Гавриш Н. В., Піроженко Т. О., Rogozяньський О. С., Хартман О. Ю.</i> Програмно-методичний комплекс «Впевнений старт» як освітня система	85
<i>Гавриш Н. В., Рейпольська О. Д.</i> Про готовність педагогів до забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою в ситуації їх реформування	94
<i>Гальченко В. М.</i> Характеристика духовного компоненту професійної культури майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти	104
<i>Гаращенко Л. В.</i> Творча спрямованість діяльності дітей дошкільного віку в рухливих іграх	111
<i>Гулько Ю. А.</i> Експериментальні дії в структурі дослідницької діяльності дошкільників	117
<i>Гуменюк Г. В.</i> Психологічне благополуччя дитини як ресурс життєстійкості дорослого	124
<i>Гурлева Т. С.</i> Діти, з якими важко: причини і умови попередження труднощів розвитку і виховання	131
<i>Дичківська І. М.</i> Особистісно-професійне становлення майбутнього вихователя в інноваційному освітньому просторі	139
<i>Довбня С. О., Зубко Н. П.</i> Формула ігрових технологій як засобу виховання дітей старшого дошкільного віку	149
<i>Доманюк О. М.</i> Ранній математичний розвиток зростаючої особистості	158
<i>Журба К. О.</i> Виховання смисложиттєвих цінностей дітей: теоретичний аспект	162

Зайцева Л. І. Значення розвивального середовища в ознайомленні дітей дошкільного віку з властивостями матеріалів та речовин	172
Казанцева Л. І. Питання методики формування екологічної культури дітей дошкільного віку засобами дослідницького навчання	179
Карабаєва І. І. Особливості становлення ціннісних орієнтацій у віковому діапазоні від середнього до старшого дошкільного віку	190
Коновець С. В. Способи набуття креативності у дітей дошкільного віку	199
Кот Н. А., Тельчарова О. П. Попередження шкільної дезадаптації як передумова функціонування нової української школи ...	202
Куліш Т. І. Актуальні проблеми наступності між дошкільною та початковою освітою у творчій спадщині Наталії Лубенець: погляд в історію	211
Латиш Н. М. Психологічні особливості творчого мислення дітей 6 років	222
Легін В. Б. Інноваційні технології фізичного розвитку дошкільників: теоретичний аспект	233
Луценко І. О. Аксиологічні виміри міжособистісної мовленнєвої комунікації з дітьми педагога нової української школи	237
Макаренко С. І. Неформальна освіта в новій системі підвищення кваліфікації педагогів дошкільця: реалії та перспективи	244
Максименко С. Д. Лідерів і творчих особистостей необхідно проектувати, формувати та створювати	258
Максимов М. В., Максимова Н. Ю. Особливості соціалізації дитини в умовах суспільних змін	260
Мачинська Н. І. Інтеграція освітніх програм – вагомий чинник професійної підготовки фахівця дошкільної галузі в умовах закладу вищої освіти	268
Монке О. С. Наукові підходи, як концептуальна основа структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх вихователів до морально-духовного виховання дошкільників засобами художньої літератури	275
Нетреба М. М. Специфіка організації медіаосвіти в закладах дошкільної та початкової освіти	281
Омеляненко А. В. Методичне забезпечення наступності в розвитку комунікативної компетентності дітей старшого дошкільного і молодшого шкільного віку	285
Онищук І. А. Шляхи розвитку в майбутніх вихователів ЗДО культури самовираження	292
Онофрійчук Л. О. Медіаграмотність як ключова компетентність майбутнього фахівця дошкільної освіти в контексті ідей Нової української школи	297
Пенькова О. І. Сімейні взаємини як умова становлення моральної спрямованості у дітей	303

Пісоцька Л. С. Інноваційні підходи щодо підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти в умовах забезпечення реалізації ідей Нової української школи	310
Семеняко Ю. Б. Змістовне забезпечення виховання у дітей старшого дошкільного віку основ культури використання медіапродукції у закладах дошкільної освіти	319
Сіданіч І. Л. Духовно-моральне виховання дітей дошкільного віку як запорука успішного навчання в новій українській школі	333
Соловійова Л. І. Дієвість цінностей дитини на перехідному етапі від дошкільної до початкової освіти	342
Тимофєєва І. Б. Дотримання наступності дошкільної та початкової освіти для реалізації творчого потенціалу дитини	352
Тимош Ю. В. Актуальні проблеми дошкільної освіти в Україні та за кордоном	357
Третяк Т. М. Психологічна готовність дитини до розв'язування творчих задач	359
Улюкаєва І. Г. Вплив зарубіжного досвіду на становлення вітчизняної дошкільної освіти (кінець ХІХ – початок ХХ ст.)	370
Фасолько Т. С. Розвивальні та виховні можливості інноваційних педагогічних технологій та їх використання у роботі з дітьми передшкільного віку	383
Федорченко Т. Є. Вплив засобів масової інформації на дітей старшого дошкільного віку	386
Федорчук О. І. Роль сім'ї в привласненні дитиною базових цінностей співжиття	393
Цветкова Г. Г., Войтюк І. В. Корекція мислення дітей старшого дошкільного віку	403
Чаплінська Ю. С. Парасоціальні стосунки: діти та роботи. Що треба знати батькам?	410
Чекстере О. Ю. Вплив віртуального світу на провідну діяльність дітей старшого дошкільного віку	422
Череповська Н. І. Розвиток патріотизму дітей дошкільного віку за допомогою медіапсихологічних ресурсів	435
Швець О. В. Розвиток зростаючої особистості дошкільника засобами природи	449
Шепельова М. В. Психологічний супровід особистісно-професійного зростання майбутніх фахівців дошкільної галузі	454
Шкляр Н. А. Обґрунтування умов формування у дітей раннього віку позитивного ставлення до закладу дошкільної освіти на етапі адаптації	464
Шоробура І. М. Підготовка майбутніх педагогів на Хмельниччині для роботи в умовах інклюзії дошкільця	468
Шулигіна Р. А., Корнійчук А. В. Виховання моральності дитини-дошкільника у сюжетно-рольовій грі: педагогічні детермінанти	475

Яворська-Ветрова І. В. Проблема ставлень особистості в онтогенетичному вимірі	482
Відомості про авторів	491

теща розсвариться із зятем, сарай без ремонту розвалиться, колодязь зацвіте, кішка заведе кошенят на горищі, – то це буде вже не система, а просто зселена ділянка. І навпаки, хай помре теща, втече кішка, але буде писати люблячий син і приїжджати на іменини донька, – система збережеться, незважаючи на перебудову елементів. Це означає, що реально існуючим чинником системи є не предмети, а зв'язки між ними, хоча вони не мають ні маси, ні ваги, ні температури» [2. с. 23]

Кожна родина створює унікальне середовище буття її членів, вибудовує власний спосіб життя, який може поширюватися на інші соціальні середовища, збагачуючи, оптимізуючи їх, тому необхідно докладати зусиль задля безпечності та організованості середовища, в якому актуалізовані процеси оздоровлення, саморозвитку, що і детермінують суб'єктивне благополуччя дитини та всіх членів сімейної системи.

Список літератури

1. Вовчик-Блакитна О. О., Гурлєва Т. С. Оздоровлення соціокультурного середовища дітей як психологічна проблема. *Практична психологія та соціальна робота*. С. 32-34.
2. Гумилев Л. Н. *Етносфера: Історія людей и історія природи*. Москва: Прогрес, 1993
3. *Екологічна психологія: хрестоматія* / за ред. Ю. М. Швалба. Київ: Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2018. [Електронний ресурс]. URL: https://lib.iitta.gov.ua/712889/1/hrestom_eco_2018a.pdf

Волинець Катерина Іванівна, м. Київ

ORCID 0000-0002-5912-7140

Волинець Юлія Олександрівна, м. Київ

ORCID 0000-0002-3849-0821

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ САМОСТІЙНОСТІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПРОЦЕСІ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття присвячена проблемі творчого розвитку дітей в освітньому процесі закладу дошкільної освіти. Зокрема у ній висвітлено проблематизацію пізнавальної діяльності дітей старшого дошкільного віку, як засобу формування їх творчої самостійності, а також проаналізовано особливості організації, проведення різних видів пізнавальної діяльності та їх роль у розвитку творчої самостійності дошкільників.

Ключові слова: творча самостійність, творчі здібності, освітня діяльність, інноваційні технології, старші дошкільники, педагог, заклад дошкільної освіти.

The article is devoted to the problem of creative development of children in the educational process of the institution of preschool education. In particular, it highlights the problematization of cognitive activity of older preschool children, as a means of forming their creative independence, as well as analyzes the peculiarities of the organization, conducting various types of cognitive activity and their role in the development of creative independence of preschoolers.

Keywords: creative independence, creative abilities, educational activity, innovative technologies, senior preschoolers, teacher, pre-school education institution.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку дошкільної освіти важливим завданням є формування особистості дитини, розвиток її творчої самостійності. Сьогодні суспільство потребує людей, що можуть творчо мислити, здатні ефективно діяти, проектувати, винаходити, конструювати нове, розв'язувати творчі задачі, а розвиток творчих здібностей стає одним з пріоритетних завдань як освіти, так і педагогічної науки.

Відповідно у Базовому компоненті дошкільної освіти в Україні освітньою лінією «Дитина у світі культури» передбачено розвиток творчих здібностей дітей, ціннісного ставлення до змісту предметного світу та світу мистецтва, формування елементарних трудових, технологічних та художньо-продуктивних навичок, Це, в свою чергу, передбачає формування у дітей самостійності, культури, почуття краси, ціннісного ставлення до змісту предметного світу та мистецтва, елементарних художньо-продуктивних навичок[2].

Особливі вимоги ставляться до формування особистості з високим рівнем розвитку уваги, уяви, мовлення, усіх видів пам'яті, із здібностями до аналізу, синтезу, абстрагування та узагальнення, здатної застосовувати знання, уміння та досвід відповідно до ситуації, самостійно розв'язувати пізнавальні завдання, розмірковувати, аналізувати явища, узагальнювати.

Важливим засобом розвитку творчих здібностей дошкільників є самостійна пізнавальна діяльність, яка як і будь-який вид діяльності, володіючи специфічними можливостями впливу на особистість, має можливість повною мірою розвинути її розумову активність та творчу самостійність, а, отже, і

виховати повноцінну, гармонійно розвинену, творчу особистість.

Творча самостійна діяльність в дошкільному віці проявляється яскраво та інтенсивно. Вона відіграє надзвичайно важливу роль в житті дітей дошкільного віку, надає можливість сформувати емоційно-ціннісне ставлення до процесу та продуктів творчої діяльності людини, позитивну мотивацію досягнень дитини; здатність орієнтуватися в розмаїтті властивостей предметів, розуміти способи створення художніх образів, виявляти інтерес до об'єктів, явищ та форм художньо-продуктивної діяльності, а також оволодіти навичками практичної діяльності та культури споживання [1].

А головне – творча пізнавальна діяльність дозволяє сформувати людину, яка має власні варіанти вирішення проблем навколишнього світу, характеризується стійким проявом інтересу до знань, вміє самостійно їх здобувати, а також вміє приймати рішення у відповідності до життєвої ситуації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема творчості в дошкільній освіті є однією з ключових у дослідженнях сучасних зарубіжних (Дж. Гілфорд, А. Маслоу, К. Роджерс, П. Торренс, Е. Фромм та ін.) та вітчизняних (Г. Беленька, Н. Гавриш, О. Дронова, І. Луценко, О. Леонтєв, В. Моляко, О. Семенов, Л. Шульга та ін.) психологів та педагогів.

Сучасні науковці І. Бех, А. Богуш, В. Кліменко, І. Карабаєва, Г. Костюк, С. Ладивір, В. Моляко, О. Музика, Т. Піроженко, О. Проскура та ін., розглядають творчість як цінність і вказують на її визначальне місце серед основних цінностей формування особистості: вбачають у ній механізм розвитку культури, а головним показником цього процесу називають духовність.

Загальні положення про значення пізнавальної активності у дітей в сучасному освітньому процесі розглядаються у роботах українських дослідників: А. Богуш, О. Брежневої, С. Козачук, С. Ладивір, М. Марусинець, Л. Мар'яненко та ін., зокрема, про сутність індивідуальних відмінностей вольової поведінки дітей дошкільного віку (В. Котирло, С. Ладивір, Т. Піроженко, Л. Соловйова та ін.); психологічний зміст індивідуалізації та диференціації освітнього процесу (С. Максименко, О. Кононко, В. Кузьменко,

С. Ладивір, Т. Піроженко та ін.); експериментування (І. Біла, О. Дибіна, О. Поддяков, Є. Субботський та ін.); когнітивного стилю як характеристики індивідуальності (А. Палій, М. Смульсон, Н. Чепелева та ін.).

Різні аспекти проблеми формування творчої самостійності у дітей старшого дошкільного віку, ефективні форми і методи пізнавальної діяльності в умовах закладу дошкільної освіти досліджували Л. Артемова, А. Беленька, А. Богуш, Н. Гавриш, Н. Грама, Е. Карпова, М. Машовець, К. Волинець та ін.

Проте в Україні досі немає повномасштабного дослідження вікових можливостей сучасної дитини, водночас потребують подальшого вивчення дослідження зміни в сенсорному, когнітивному, мовленнєвому розвитку дошкільнят та їх психофізичні особливості.

Мета статті. Проаналізувати особливості впливу пізнавальної діяльності на формування творчої самостійності у дітей старшого дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Дошкільний вік вважають найсприятливішим періодом життя людини для розвитку її творчих здібностей та їх прояву у сферах пізнання й художньої діяльності. У цей період відбувається становлення та розвиток більшості психічних процесів, зокрема пам'яті, мислення, сприймання, уяви, а також емоційної сфери. Дитині не притаманне стереотипне мислення під час реалізації ігрових, побутових, навчальних, соціально-моральних завдань. Тож вона здатна продукувати багато ідей [4].

Саме тому дошкільний вік – це той період, коли творча діяльність може стати і найчастіше є стійким захопленням не тільки особливо обдарованих, але й майже всіх дітей. Вводячи дитину в казковий світ творчої діяльності, ми непомітно для неї розвиваємо її уяву, здібності, самостійність.

Як стверджують Л. Венгер, Л. Виготський, О. Запорожець, Г. Костюк, В. Котирло, дитяча творчість – своєрідна сфера дитячого життя. Займаючись нею, дитина діє, спілкується з дорослими та однолітками. Для дитячої творчості притаманна непередбачуваність, спонтанність. Творчі процеси дитини найчастіше протікають на несвідомому рівні, а свідомість фіксує лише їхній

кінцевий результат[1].

У сучасній педагогічній науці дефініція «творчість» тлумачиться як «діяльність, результатом якої є створення нових, оригінальних і духовних цінностей, які мають об'єктивну або об'єктивну значущість».

Т. Піроженко стверджує, що поняття «творчість» і «творча діяльність» можна розглядати як тотожні, адже творчість своєрідною діяльністю людини, для якої властиво творити нові матеріальні й духовні цінності, що мають значущість для суспільства, здатністю до творчості невідповідною від активної діяльності і практичного буття [9, с.101].

Суттєвий внесок у вивчення і розробку важливих психологічних принципів розвитку творчих здібностей дошкільників, побудову психологічних моделей розвитку обдарованості на етапі дошкільного дитинства зроблено українськими вченими Ю. Гільбухом, О. Кульчицькою, В. Кузьменко, І. Карабаєвою, В. Моляко, О. Музикою, М. Подд'яковим, В. Рибалкою та ін. Авторами доведено, що процес розвитку творчих здібностей у цьому віці є досить специфічним, він відбувається стрімко, спонукається внутрішніми передумовами, потребою дитини у пізнанні, відкриттях, творенні, діях, а також залежить від впливів соціального середовища.

Відомий український дослідник психології творчості В. Моляко компонентами творчих здібностей називає: оригінальність рішень; пошуки нового; наполегливість у досягненні мети; самокритичність та критичність; гнучкість мислення; сміливість та енергійність. О. Музика вважає, що творчі здібності слід розглядати в контексті загальних здібностей і погоджується з Н. Лейтесом, що першоосновою різних видів діяльності є активність і саморегуляція. Розвиток творчості та творчих здібностей дошкільників, на думку В. Моляко та О. Музики, відбувається передусім за рахунок діяльнісних та соціально-психологічних механізмів наслідування [7].

Творче мислення, як показник творчих здібностей дошкільників, розвивається поступово, з опорою на домінуючі форми протікання розумових процесів. Так, якщо в молодшому дошкільному віці переважає наочно дійове

мислення, то і творчість народжується на основі дії. Старші дошкільники характеризуються досить високим рівнем розумових операцій: вміють аналізувати і порівнювати, класифікувати і узагальнювати. Отже, їх ідеї можуть спиратися на виявлені ознаки і причинно-наслідкові взаємозв'язки.

Виховання творчої особистості – одне з найважливіших соціальних завдань. Видатний педагог В. Сухомлинський підкреслював: «Не можна позбавляти дітей радісного духовного життя. Воно повноцінне лише тоді, коли дитина живе в світі гри, казки, музики, фантазії, творчості. Без цього вона засушена квітка». Він наголошував, коли дитина повторює те, що було вже створено іншими людьми, якщо це діяння – плід її власних розумових зусиль – вона творець, її розумова діяльність – творчість [6, с. 87].

Одним із засобів розвитку творчої самостійності у дітей дошкільного віку є пізнавальна активність. Зокрема І. Товкач стверджує, що повноцінний розвиток пізнавальної активності старших дошкільників залежить не тільки від організації предметно-ігрового середовища, стимулювання дітей до дослідницької діяльності, унаочнення матеріалу, використання авторських казок, дидактичних ігор, стимулювання до творчості, а й від свідомого врахування дорослими індивідуальних особливостей пізнавальної активності як взаємозв'язку між її структурними компонентами в освітній діяльності, що забезпечує кожній дитині можливість оволодіння пізнавальною діяльністю на творчому рівні. Пізнавальна активність стимулює уяву і творчість дитини, її мислення, розширює спеціальну сферу, сприяє виникненню впевненості у своїй силі, самостійності, ініціативності, творчості [8, с. 72].

Розвиток творчої самостійності вимагає такої організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти, за якого діти цілеспрямовано долучаються до пізнавальної діяльності, вироблення потреби діяти незалежно від вихователя. Як і активність, самостійність реалізується в діяльності і завдяки практиці стає звичною формою поведінки.

Для кожного виду творчої діяльності характерний психологічно

своєрідний склад здібностей, індивідуальні відмінності, що проявляються як у загальному рівні обдарованості, так і в якісній своєрідності окремих пізнавальних процесів, у їх структурному взаємозв'язку [6, с. 16].

Розвиток творчих здібностей вимагає створення певних умов, за яких дитина почуватиметься вільною від впливу дорослого. Коли діти захоплені, вільні, безтурботні, творче рішення приходить мимовільно, нібито саме собою. Творчі прояви наявні там, де відсутні заборона, стримування, приниження особистості, там, де наявні матеріали для творчої діяльності дітей, педагог та батьки постійно дбають про пошук шляхів та засобів розвитку творчості дітей, але не нав'язують їм власні зразки, шаблони, погляди. Як зазначають науковці, умовами розвитку творчих здібностей у дошкільному віці є продуктивна уява (В. Давидов, О. Дьяченко), розмовна (А. Богуш, Т. Піроженко), пізнавальна (С. Ладивір, Н. Пов'якель), дослідницька (М. Подд'яков) активність дошкільників.

При проведенні пізнавальної діяльності виникають сприятливі умови для формування таких якостей, як ініціативність, допитливість, розумова активність та самостійність, цікавість. Потрібно максимально підтримувати ранні творчі прагнення дітей, дбати про збагачення дітей життєвими враженнями.

Педагогічна технологія є сукупністю психолого-педагогічних установок, що визначають спеціальний набір і поєднання форм, методів, способів, прийомів навчання, виховних засобів, організаційно-методичний інструментарій педагогічного процесу. До локальних педагогічних технологій дошкільної освіти відноситься експериментально-дослідницька діяльність дошкільника в природі. Вона являє собою синкретично єдину інтелектуальну та практичну діяльність особистості, спрямовану на її пізнавальний розвиток через пізнання ознак, якостей, властивостей об'єктів оточуючого світу природи. Експериментально-дослідницька діяльність дошкільника в природі є основою емпіричного пізнання довкілля, джерелом знань та розвитку пізнавальних інтересів [5, с. 47].

Діти старшого дошкільного віку захоплюються дослідницькою діяльністю, із задоволенням проводять нескладні досліди разом з дорослими та самотійно. Внутрішня пізнавальна активність дитини, наявність розвивального середовища, спілкування з дорослим, здатність до наслідування виступають рушійними силами розвитку логіко-інтелектуальної сфери.

Вихователі закладів дошкільної освіти відзначають, що в процесі дослідно-експериментальної діяльності дітей в природі швидкими темпами здійснюється розвиток психічних процесів (уваги, відчуття, сприймання, пам'яті, мислення), вольових та моральних якостей дитини (наполегливості, самостійності, ініціативності, толерантності, витримки), комунікативних умінь, пізнавальних інтересів та потреб [5].

Сприятливий розвиток дитячої творчості залежить від правильного педагогічного супроводу дорослими. Зокрема, формування творчої самостійності під час пізнавальної діяльності з ознайомлення елементарними математичними уявленнями педагог через проблематизацію діяльності забезпечує реалізацію таких завдань:

- формування зацікавленості математичною діяльністю, використовуючи для цього різні сфери життєдіяльності дитини: в малюванні, конструюванні, самостійній діяльності, в праці, в природі, тощо. Створення предметних і сюжетних композицій різного змісту й ступеня складності; використання мультимедійних засобів;

- розвиток сенсорно-моторного інтелекту, аналітико-синтетичних процесів і здатностей комбінувати, перетворювати, знаходити спільне і відмінне, порівнювати й зіставляти математичні форми, об'єкти, а також розвивати відчуття цілого, форми, кольору, ритму, простору, рівноваги;

- набування досвіду складати ціле з окремих частин, однакових і відмінних за кольором, розміром, формою, конфігурацією; об'єднувати окремі фігури спільним змістом;

- формування найпростіших навичок математичних операцій: складання цілого шляхом прикладання, приєднання однієї частини до іншої тощо;

- формування початкових навичок творчої діяльності, уміння працювати усвідомлено й цілеспрямовано;

- формування початкових навичок спільної діяльності: працювати разом з іншими, помічати дії сусіда, охоче допомагати іншим знаходити потрібні деталі;

- спонукання дітей до активного спілкування з педагогом, одне з одним, зв'язного розповідання нескладними реченнями, а також до словесної творчості й імпровізації. Зміст ознайомлення дітей з елементарними математичними уявленнями дає можливість дискутувати, обговорювати, вільно спілкуватися один з одним.

Простота і легкість виконання таких завдань роблять математику доступною для дитячої творчості, у дошкільників розвиваються почуття кольору, ритму, симетрії. Тому важливо цілеспрямовано розвивати почуття кольору як найбільш доступне уявлення про красу навколишнього світу.

Ефективним у процесі роботи є використання проблемних ситуацій, які вчать робити певні висновки, приходити до логічного ув'язнення. Рушійною силою, що викликає інтерес дитини до діяльності є застосування навчально-ігрових завдань та ігрових ситуацій, наочності, яка сприяє доступності у сприйнятті, уточненню і поглибленню зорових уявлень дітей про навколишні предмети.

Значний ефект у формуванні математичної компетентності дітей старшого дошкільного віку має щоденне насичення освітньої діяльності різними розумовими завданнями та позитивна атмосфера в закладі дошкільної освіти.

Найважливішою умовою розкриття творчої активності дітей є створення загальної атмосфери доброзичливості, свободи, можливості досягти успіху кожній дитині. Дорослий повинен не тільки створювати необхідні умови для розвитку творчості дитини, а й обов'язково виступати ініціатором, прикладом творчих дій. Від його творчого потенціалу у великій мірі залежить й перспектива розвитку дитячої творчості. Під час виконання дітьми завдань

важливо коректно їм надавати допомогу, спостерігати за перебігом дитячої діяльності і підтримувати дітей у разі труднощів, схвалювати позитивні спроби у самостійному вирішенні завдань. Після завершення самостійної діяльності бажано долучитися до розгляду дитячих робіт, оцінити створене, зазначити їх своєрідність, оригінальність.

Збудити пізнавальну активність дошкільників - одне з головних завдань освітньої роботи закладу дошкільної освіти. Це прямий шлях до наскрізних умінь дошкільників, які будуть сприяти полегшенню адаптації до умов початкової школи та розвитку в них самостійності мислення, творчості, здатності здобувати знання.

Таким чином, для забезпечення творчого розвитку дітей дошкільного віку педагог сам повинен бути підготовленим до цієї роботи, володіти новим педагогічним мисленням, будувати освітній процес відповідно до інтересів: виявити глибоку увагу, повагу, турботу, любов до кожної дитини, бачити в ній індивідуальність, забезпечувати умови для виховання дитини як особистості.

Висновки. Пізнавальна діяльність дітей дошкільного віку як організований і цілеспрямований поетапний процес передбачає особливий сучасний набір змісту, використання ефективних форм і методів освітньої діяльності, а також створення таких психолого-педагогічних умов, які б сприяли виробленню у дітей позитивного ставлення до пізнавальної діяльності, розвитку пізнавального інтересу; самостійності, самооцінки та самоконтролю, вміння приймати рішення у відповідності до життєвої ситуації.

Самостійна пізнавальна діяльність є ефективним засобом гармонійного й різнобічного розвитку дітей старшого дошкільного віку. Творча робота розвиває мислення, сприяє формуванню сенсорних уявлень, пробуджує фантазію, активізує спостережливість, виховує волю, розвиває окомір, відчуття форми й кольору, інтенсивнішому розумовому, моральному, естетичному й емоційному розвитку, формуванню в дітей першого досвіду пошукової, творчої та спільної діяльності.